

TISKOVÁ ZPRÁVA

JAN VANĚK (1891–1962). CIVILIZOVANÉ BYDLENÍ PRO KAŽDÉHO

Výstava bude probíhat
v hlavní budově Muzea hlavního města Prahy,
Na Poříčí 52, Praha 8
od 3. března do 22. srpna 2010

Potřebujete rady. Zařizujete nový byt moderního člověka. Vrchní ředitel Jan Vaněk Vám poradí a zařídí Vás moderním nábytkem. Pokoj bude v noci ložnicí. Budete spát na rohových pohovkách – postelích (patent Jan Vaněk). Ve dne bude pokoj jídelnou (stůl, bufet), pracovním (knihovny, sekretář, event. psací stůl) i přijímacím pokojem. Zajímáte-li se vážně o typové zařízení bytu, navštivte naši vzorkovnu.

Jan Vaněk, text reklamy z roku 1929

V tomto duchu oslovoval Jan Vaněk čtenáře na stránkách dobových tiskovin k návštěvě svých prodejen bytového zařízení. Muzeum hlavního města Prahy pořád výstavu, na které se můžete přenést do atmosféry meziválečného bydlení. Při prohlídce výstavy se nechte inspirovat nejen originalitou prvorepublikové bytové reklamy, koncepcí moderního bydlení, ale i kvalitou a nadčasovostí samotného nábytku.

U jeho zrodu stál třebíčský rodák Jan Vaněk. Patřil ke generaci umělců, kteří se přímo spolupodíleli na zrodu moderní designéřské činnosti v jednotlivých výtvarných oborech a posléze v celé koncepci interiérové tvorby meziválečného období. Přinesl do obsáhlého spektra nábytkového designu nové tvůrčí koncepce, záměry a programy, a to nejen z pozice umělce a realizátora, ale také jako teoretik, publicista, pedagog a podnikatel. Každá tato životní „role“, více či méně úspěšná, měla nezpochybnitelný a dalekosáhlý význam pro utváření a naplňování nových idejí a směrů v této specifické oblasti lidské činnosti.

Jan Valerián Vaněk se narodil 13. ledna 1891 v Třebíči. Pocházel z rodiny majitele prosperující stolařské dílny. Motivován tradicí rodinného nábytkářského podnikání i přáním svého otce vystudoval C.K. odbornou školu pro zpracování dřeva v Chrudimi (1905–1909). Poté odešel do Německa, kde získával praxi v oboru u renomovaných nábytkářských firem.

Po návratu v roce 1911 převzal třebečský rodinný podnik, který reorganizoval a rozšířil pod názvem *Umělecko-průmyslové dílny*. Firma se v roce 1921 stala jednou z výrobních základen vznikajících Spojených umělecko-průmyslových závodů (UP), v následujících letech největší nábytkové firmy v Československu a nositelky nejprogressivnějších trendů ve výrobě nábytku. Právě v tomto podniku Vaněk realizoval své návrhy základních prvků nábytku, který stojí na počátku pozdějších slavných skladebných nábytkových sestav UP závodů. V roce 1925 Vaněk opustil nejen pozici vrchního ředitele, ale i celou firmu a založil v průběhu následujících let zpočátku v Brně a od roku 1934 v Praze vlastní podniky spojené většinou s bytovým designem: *S.B.S. Brno* (Standard bytová společnost Brno), *PMB Praha* (Poradna moderního bydlení) a *DDZ Praha* (Dílny pro dům a zahradu).

Jan Vaněk se aktivně věnoval také vydavatelské činnosti. Vydávání periodika *Bytová kultura* (ročník 1924/1925) je u nás dodnes považováno za jeden z nejpokrokovějších počínů v prosazování moderních směrů zejména v oblasti interiérové tvorby. Jan Vaněk publikoval odborné stati, studie i komentáře v mnoha dalších časopisech a působil často také v jejich redakčních radách. Během svého života spolupracoval s architekty, jako byli Jan Kotěra, Bohuslav Fuchs, Jaroslav Grunt, Pavel Janák, Josef Gočár, Bruno Paul, Hugo Gorge, Josef Hoffmann, Adolf Loos, Ludwig Mies van der Rohe a s dalšími. Navrhoval a zařizoval interiéry bytů osobností, ke kterým patřili Karel Čapek, Jaroslav Seifert, Vítězslav Nezval, Čestmír Jeřábek, Jaroslav Stránský, František Topič, Hugo Haas aj.

Vaňkovy architektonické a urbanistické projekty, byť neprošel odborným studiem, byly tak zákonitým pokračováním jeho všestranné tvůrčí činnosti. Realizoval vzorové malometrážní domky v Černé Hoře (1925), v Brně (1925–1926) a obytnou kolonii v Rybitví (1939–1941). Navrhl adaptaci a přístavbu objektů dětského léčebného ústavu „Zdravá generace“ v Choceradech (1934–1935) a podílel se s Ferdinandem Fenclem na projektu Masarykova sanatoria v Dobříši (1936–1938), dodnes aktuální a dokonalé ukázce architektonického i interiérového pojetí stavby pro daný účel. Byl autorem urbanistické studie: komplexu výrobních provozoven a správní budovy Spolku pro chemickou a hutní výrobu v Praze v Rybitví (Východočeské chemické závody, dnes firma Synthesia, a.s.) realizovaného v letech 1938–1941. V letech 1939–1944 přednášel na Škole umění ve Zlíně, řešil architektonická pojetí i koncepce řady výstavních projektů pro pražské Umělecko-průmyslové museum (1937–1941) a Baťovu zlínskou školu (1940–1944). Po válce se účastnil formování nové koncepce rozvoje a výroby podniků dřevozpracujícího průmyslu.

Životní a tvůrčí osudy Jana Vaňka se uzavírají 22. srpna 1962. Odchází tak člověk, jehož aktivita, vynalézavost a organizační schopnosti ovlivnily meziválečnou pokrokovou avantgardu a vlastní tvorba v oblasti hmotné kultury byla vždy zaměřena k potřebám co nejširších vrstev obyvatelstva v duchu jeho životního kréda **PRO DOBRÉ BYDLENÍ VŠE**. Jak výstižně shrnuli jeho tvorbu v tehdejší tisku: „... Jan Vaněk - nezapomenutelný pionýr vysokého standardu naší bytové kultury. Uvedl do pohybu sériovou výrobu typového nábytku. Byl otcem nejstarších sektorových stavebnic a univerzálního bytového zařízení. Usiloval vytrvale o to, aby se nejlepší výtvarníci stali modeláři průmyslově vyráběných zařizovacích předmětů a bytových doplňků, levných, krásných a hlavně účelných.“

Na výstavě bude veřejnosti představeno téměř osmdesát sbírkových předmětů: autentických ukázek nábytku z období mezi světovými válkami různé technologie a konstrukce zpracování, velikosti i původu.

Bude zde poprvé prezentována, mimo jiné, i část mobiliáře z Vaňkových brněnských dvojdomků realizovaných v letech 1925–1926, tedy nábytku, kterým měl vybaven projektant i svůj vlastní dům. Dále původní skříňková sestava z interiéru bytu malíře, grafika a ilustrátora Petra Dillingera nebo dobové svítidlo navržené Vaňkem, které se stalo součástí firemní nabídky jeho Standard bytové společnosti, známé pod zkratkou S.B.S., ale i řada dalších exponátů spojená nejen se jménem Jana Vaňka.

Prostorové instalace poskytnou návštěvníkům ukázky dobových textilií, skla, porcelánu, koberců, uměleckých děl i dalších doplňků, které dokládají kultivovaný charakter prvorepublikových interiérů a u jejichž zrodu stály osobnosti jako Antonín Kybal, Jindřich Halabala, Ladislav Sutnar, František Foltýn, Toyen, Jan Zrzavý a další.

JAN VANĚK (1891–1962). CIVILIZOVANÉ BYDLENÍ PRO KAŽDÉHO

Autor výstavy / JINDŘICH CHATRNÝ

Kurátor výstavy / MARIA SZADKOWSKA

Produkční / JITKA KULHÁNKOVÁ

Architektonické řešení / JAN ROHÁČ, BRONISLAV STRATIL

Grafické řešení výstavy / ONDŘEJ ZÁMIŠ

Překlad / EVAN MELLANDER

Realizace / REMY DESIGN, S.R.O.

Tisk / CONKLINE, A.S.

Registrátor / RENATA GALLOVÁ

Spolupráce při instalaci / JIŘÍ HABARTA, JINDŘICH JURČA, JIŘÍ PIKOUS – Muzeum města Brna,

JIŘÍ SMÍŠEK – Muzeum hlavního města Prahy

Aranžování / ELIŠKA BRAIDLOVÁ

Autor filmového dokumentu „Životní a tvůrčí cesta Jana Vaňka v proměnách času“ / TOMÁŠ ŘEHOŘEK

Restaurátoři exponátů / PETR JANDA, JINDŘICH JURČA, JIŘÍ PIKOUS, MARKÉTA PROCHÁZKOVÁ

Modely / FAKULTA ARCHITEKTURY VYSOKÉHO UČENÍ TECHNICKÉHO V BRNĚ

ÚSTAV NÁBYTKU, DESIGNU A BYDLENÍ MENDELOVY UNIVERZITY V BRNĚ

Pořadatel

statutární město Brno dotuje
provoz Muzea města Brna

Sponzoři

Mediální partneři

Kontakt pro bližší informace:

Věra Hloušková
Muzeum hlavního města Prahy
Kožná 1/475
110 Praha 1
T+ 420 221 012 933
M+ 420 603 888 053
F+ 420 224 214 306
hlouskova@muzeumprahy.cz
www.muzeumprahy.cz